

Верховний
Суд

Забезпечення права на захист у кримінальних провадженнях в практиці Верховного Суду

Олександра Яновська
суддя Верховного Суду,
доктор юридичних наук, професор

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ РУХУ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ЗВЕРНЕНЬ І СПРАВ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ ТА ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ ЗАГАЛЬНИХ СУДАХ, ВИЩОМУ АНТИКОРУПЦІЙНОМУ СУДІ, ВЕРХОВНОМУ СУДІ

Найменування респондента	№ з/п	Перебувало на розгляді			у тому числі надійшло на розгляд		
		2020	2021	Динаміка	2020	2021	Динаміка
Місцеві загальні суди (усього), із них:	1	1 968 073	2 059 314	4,6	1 784 730	1 857 664	4,1
кримінальне судочинство	2	1 059 321	1 079 113	1,9	931 513	947 148	1,7
про адміністративні правопорушення	3	908 752	980 201	7,9	853 217	910 516	6,7
Апеляційні загальні суди (усього), із них:	4	282 064	278 724	-1,2	270 011	264 061	-2,2
кримінальне судочинство	5	253 168	247 224	-2,3	243 238	236 117	-2,9
про адміністративні правопорушення	6	28 896	31 500	9,0	26 773	27 944	4,4
Вищий антикорупційний суд	7	12 496	10 126	-19,0	11 977	9 736	-18,7
Касаційний кримінальний суд у складі ВС (усього), із них:	8	14 488	13 381	-7,6	9 630	9 468	-1,7
кримінальне судочинство	9	14 263	13 165	-7,7	9 405	9 253	-1,6
про адміністративні правопорушення	10	225	216	-4,0	225	215	-4,4
Велика Палата Верховного Суду	11	108	250	у 2,3 р.	98	245	у 2,5 р.
УСЬОГО	12	2 277 229	2 361 795	3,7	2 076 446	2 141 174	3,1

Найменування респондента	№ з/п	Розглянуто		
		2020	2021	Динаміка %
Місцеві загальні суди (усього), із них:	1	1 754 680	1 828 254	4,2
кримінальне судочинство	2	921 296	945 395	2,6
про адміністративні правопорушення	3	833 384	882 859	5,9
Апеляційні загальні суди (усього), із них:	4	266 911	262 289	-1,7
кримінальне судочинство	5	241 700	234 692	-2,9
про адміністративні правопорушення	6	25 211	27 597	9,5
Вищий антикорупційний суд	7	12 099	9 784	-19,1
Касаційний кримінальний суд у складі ВС (усього), із них:	8	9 359	9 622	2,8
кримінальне судочинство	9	9 135	9 407	3,0
про адміністративні правопорушення	10	224	215	-4,0
Велика Палата Верховного Суду	11	95	240	у 2,5 р.
УСЬОГО	12	2043 144	2110189	3,3

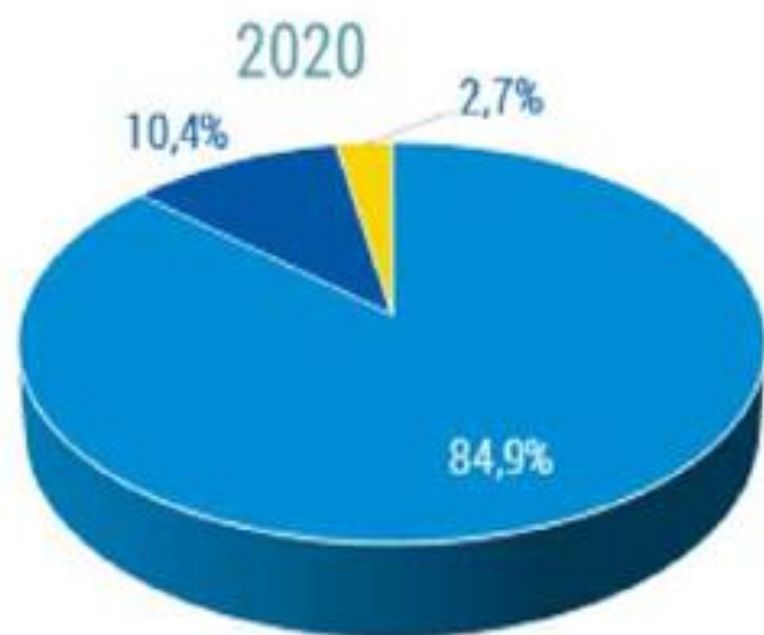
Загальні показники руху процесуальних звернень і кримінальних проваджень у ККС ВС

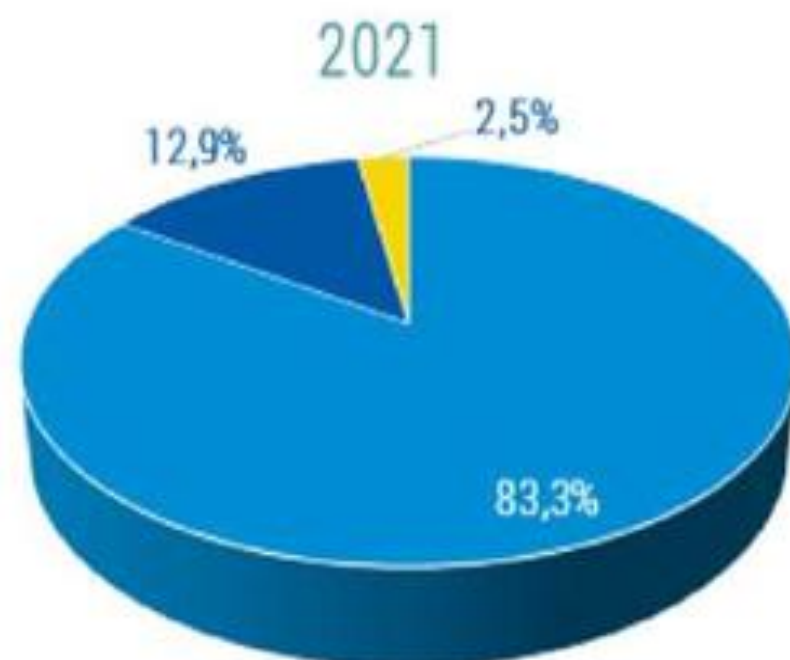
Результати касаційного перегляду судових рішень у кримінальних провадженнях (справах)

Підстави скасування у касаційному порядку судових рішень у кримінальних провадженнях

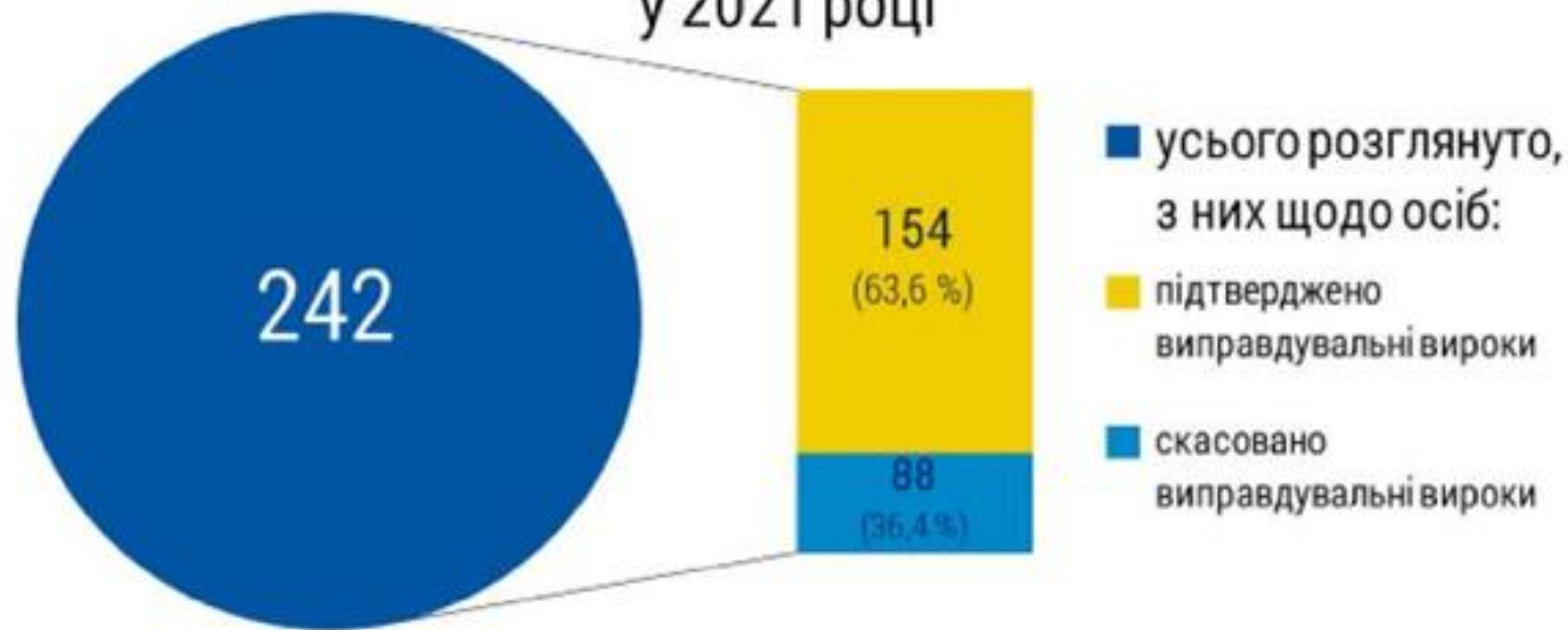

- Істотне порушення кримінального процесуального закону (ст. 412 КПК)
- Неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність (ст. 413 КПК)
- Невідповідність призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особи обвинуваченого (ст. 414 КПК)

- Істотне порушення кримінального процесуального закону (ст. 412 КПК)
- Неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність (ст. 413 КПК)
- Невідповідність призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особи обвинуваченого (ст. 414 КПК)

Результати касаційного розгляду виправдувальних вироків загальних судів у 2021 році

ПІДОЗРЮВАНИЙ/ОБВИНУВАЧЕНИЙ

АДВОКАТ

Невідкриття одним адвокатом адвокатського досьє у кримінальному провадженні іншому адвокату за відсутності фактів щодо неналежного здійснення ним своїх обов'язків протягом досудового розслідування та в суді першої інстанції не свідчить про порушення права особи на захист.

Детальніше з текстом постанови ВС від 23.03.2021 у справі № 741/1001/19 (провадження № 51-4767км20) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95905247>

Особа (підозрюваний, обвинувачений) без встановлення будь-яких обмежень та умов, керуючись власним волевиявленням, має право відмовитися від захисника або замінити його в будь-який момент кримінального провадження в усній або письмовій формі. Особа, яка відмовляється від захисника, не зобов'язана обґрунтовувати чи доводити суду наявність обставин, які, на її думку, вказують на те, що захисник не здійснює належним чином захист та не виконує свої професійні обов'язки. Якщо обвинувачений відмовився від захисника, а суд залишив таке клопотання без задоволення, то це є порушенням права на захист, що вважається істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону та ставить під сумнів законність і обґрунтованість судового рішення.

Детальніше з текстом постанови ВС від 09.09.2021 у справі № 639/645/19 (провадження № 51-2021км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99556538>

Адвокат, від якого добровільно відмовився обвинувачений та повноваження якого було припинено до ухвалення вироку, не має права подавати апеляційну скаргу на таке рішення суду.

Якщо місцевий суд постановив ухвалу про прийняття відмови обвинуваченого від захисника без виходу до нарадчої кімнати, то ця ухвала може бути оскаржена до апеляційного суду одночасно з оскарженням вироку суду стосовно обвинуваченого за умови, що апеляційна скарга подана уповноваженою особою.

Детальніше з текстом постанови ВС від 05.10.2021 у справі № 379/36/21 (провадження № 51-3750км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100214752>

Участь адвоката, який був призначений засудженому за дорученням регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, строк дії якого закінчився, якщо цей адвокат у подальшому брав участь в усіх процесуальних діях у цьому кримінальному провадженні, проти чого обвинувачений не заперечував та не висловлював зауважень щодо неналежного захисту і порушення його права на захист, не погіршує становища обвинуваченого та не порушує його право на захист.

Детальніше з текстом постанови ВС від 01.11.2021 у справі № 750/5822/18 (провадження № 51-3716км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100919138>

Особа не має права брати участь у кримінальному провадженні як захисник, якщо вона, зокрема, є близьким родичем або членом сім'ї потерпілого. За наявності зазначеної обставини, захисник зобов'язаний заявити самовідвід. Клопотання про відвід захисника у вказаному випадку можуть подати учасники кримінального провадження. Таке клопотання суд вирішує в судовому засіданні з винесенням мотивованої ухвали.

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.09.2021 у справі № 672/714/19 (провадження № 51-556км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99786436>

Участь захисника в момент затримання особи у порядку ст. 208 КПК не передбачена. Уповноважена особа зобов'язана роз'яснити затриманому його право мати захисника та негайно повідомити про це орган (установу), що уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги.

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 364/673/18 (провадження № 51-5840км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95682205>

Для захисту прав особи, якій повідомлено про підозру у вчиненні особливо тяжкого злочину, одразу після вручення такого повідомлення залучається захисник (ч. 1 ст. 52 КПК). При цьому обов'язковою є участь захисника під час усіх слідчих дій, які проводяться за участю підозрюваного з метою запобігання порушенню права останнього на захист. Разом з тим КПК не вимагає обов'язкової участі захисника під час проведення слідчих дій, до участі в яких не залучається підозрюваний, оскільки проведення таких слідчих дій не порушує прав останнього. З огляду на те, що такі слідчі дії, як пред'явлення речей до впізнання потерпілим, проводилися лише за участю потерпілих у присутності понятих і без участі підозрюваного, участь захисника в таких слідчих діях не є обов'язковою.

Детальніше з текстом постанови ВС від 15.04.2021 у справі № 227/641/18 (провадження № 51-5051км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96406913>

Право на захист обвинуваченого під час досудового слідства не порушено, якщо рішення про позбавлення адвоката, який захищав обвинуваченого, права на зайняття адвокатською діяльністю було визнано незаконним під час цього досудового слідства.

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 759/17836/17 (провадження № 51-3065км19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95708358>

Ефективність захисту не є тотожною досягненню бажаного для обвинуваченого результату судового розгляду, а полягає в наданні йому належних та достатніх можливостей із використанням власних процесуальних прав та кваліфікованої юридичної допомоги, яка в передбачених законом випадках є обов'язковою, захищатися від обвинувачення в передбачений законом спосіб. Подальша незгода обвинуваченого з раніше обраними та узгодженими з адвокатом позицією і тактикою захисту не свідчить про його неефективність.

Детальніше з текстом постанови ВС від 06.04.2021 у справі № 520/2598/17 (провадження № 51-2399км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96179812>

Підозрюваний, обвинувачений, засуджений не мають права відмовитися від апеляційної чи касаційної скарги захисника, поданої в їхніх інтересах.

У разі незгоди підозрюваного, обвинуваченого, засудженого із апеляційною чи касаційною скаргою захисника вони мають право заявити про це до або під час судового засідання, і суд має право врахувати їхню позицію при вирішенні скарги.

Детальніше з текстом постанови ОП від 22.02.2021 у справі № 481/1754/18 (провадження № 51-1579кмо20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95139631>

Суд апеляційної інстанції за наявності відповідних підстав має процесуальні повноваження для постановлення ухвал, які не вирішують справи по суті, однак звертають увагу уповноважених органів на встановлені у кримінальному провадженні факти порушення закону, які потребують вжиття належних заходів реагування.

Детальніше з текстом постанови ОП від 14.06.2021 у справі № 686/9636/18 (провадження № 51-6276кмо19) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97771973>

Право на здійснення захисту особисто

Участь засудженого в судовому засіданні в режимі відеоконференції є його фактичною участю у ньому. Якщо засуджений подав клопотання про безпосередню участь у судовому засіданні, однак його етапування зі слідчого ізолятора до ізолятора тимчасового тримання виявилось неможливим у зв'язку з тим, що в ізоляторі тимчасового тримання відсутні умови для утримування осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, то проведення судового засідання за участю засудженого в режимі відеоконференції зі слідчого ізолятора за ухвалою суду не є порушенням його права на участь у судовому засіданні.

Детальніше з текстом постанови ВС від 29.07.2021 у справі № 320/2582/19 (провадження № 51-1524км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98728751>

Право на перекладача реалізується шляхом подання відповідних заяв чи клопотань до суду. Суд не зобов'язаний залучати до судового розгляду перекладача за відсутності таких клопотань чи заяв.

Детальніше з текстом постанови ВС від 19.10.2021 у справі № 570/328/17 (провадження № 51-3447км19) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100457469>

За відсутності заяв підозрюваного та його захисника про те, що процесуальні документи є незрозумілими підозрюваному у зв'язку з відсутністю їх перекладу його рідною мовою, немає підстав стверджувати про порушення його права на захист через неякісний переклад цих процесуальних документів, якщо усі слідчі і процесуальні дії у кримінальному провадженні з підозрюваним проводилися за участю перекладача.

Детальніше з текстом постанови ВС від 12.07.2021 у справі № 759/4149/17 (провадження № 51-5290км20) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98368360>

З огляду на те, що обвинувачений, який надавав допомогу Російській Федерації у проведенні підривної діяльності проти України, народився і проживав на території України, перебував на посаді судді та здійснював правосуддя державною мовою – українською, що виключає сумніви у вільному володінні нею, переклад підозри, обвинувального акта і рішень попередніх інстанцій російською мовою не вимагається, а примусове набуття громадянства Російської Федерації жодним чином не може свідчити про необхідність залучення перекладача для перекладу процесуальних документів російською мовою.

Детальніше з текстом постанови ВС від 27.10.2021 у справі № 759/7443/17 (провадження № 51-1578км20) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100734866>

Участь обвинуваченого в судовому засіданні є обов'язковою. Відсутність обвинуваченого допускається лише у виняткових випадках, зокрема в разі грубого, систематичного порушення ним порядку в залі судового засідання або непокори розпорядженням головуєчого судді. Якщо обвинуваченого було тимчасово видалено із залу судового засідання, однак після повернення він продовжив систематично порушувати порядок, а про неповагу до суду його неодноразово попереджав головуєчий, на що він не реагував, зухвало поводить себе, у зв'язку з чим суд повторно видалив його із залу судового засідання на весь час судового розгляду до проголошення вироку, не свідчить про порушення права на захист.

Детальніше з текстом постанови ВС від 07.12.2021 у справі № 369/420/17 (провадження № 51-4424км21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101873585>

ПРАВО НА ЗАХИСТ

ДОКАЗИ

Протокол огляду місця події і відповідний запис слідчої дії не відображають первинного затримання обвинуваченого та безпосереднього виявлення у нього наркотичного засобу, а тому є недопустимими доказами.

Детальніше з текстом постанови ВС від 23.03.2021 у справі № 939/700/20 (провадження № 51-344км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95781090>

Документи, які стали правовою підставою для проведення НСРД (зокрема, не розсекречені на момент звернення до суду з обвинувальним актом), не можуть вважатися додатковими матеріалами до результатів проведених негласних слідчих (розшукових) дій, отриманими до або під час судового розгляду, оскільки є їх частиною. Ці процесуальні рішення виступають правовою підставою для проведення НСРД з огляду на їх функціональне призначення щодо підтвердження допустимості доказової інформації, отриманої за результатами проведення таких дій, і повинні перевірятися та враховуватися судом під час оцінки доказів. Ненадання прокурором ні стороні захисту, ні суду ухвал слідчого судді апеляційного суду про дозвіл на проведення НСРД, постанов прокурора про проведення НСРД у вигляді аудіо- та відеоконтролю за вчиненням злочину та протоколу про результати контролю за вчиненням злочину позбавляє суд та сторону захисту можливості перевірити допустимість результатів таких дій як доказів.

Детальніше з текстом постанови ВС від 10.06.2021 у справі № 532/1240/16-к (провадження № 51-1304км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97701011>

Протокол прийняття заяви про вчинене кримінальне правопорушення надає змогу стороні захисту, а в подальшому і суду, пересвідчитися чи були законні підстави для початку кримінального провадження, є належним та допустимим доказом

Постанова ККС 21 липня 2021 року, справа № 552/1884/20, провадження № 51-2402 км 21

Допит свідка слідчим суддею в судовому засіданні в порядку, визначеному ст. 225 КПК, за відсутності захисника підозрюваних, участь якого не була обов'язковою (ст. 52 КПК), однак у присутності потерпілого та підозрюваних, які мали процесуальну можливість ставити йому запитання, не є порушенням права на захист.

Детальніше з текстом постанови ВС від 13.01.2021 у справі № 539/379/18 (провадження № 51-5028км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94194499>

ПРАВО НА ЗАХИСТ

ОБОВ'ЯЗКИ УПОВНОВАЖЕНИХ ОСІБ ТА ОРГАНІВ

Формальна наявність у матеріалах кримінального провадження запиту прокурора про надання доказів сторони захисту, прийнятого в порядку ч. 6 ст. 290 КПК, не зумовлює зупинення перебігу строку досудового розслідування у разі відсутності доказів його направлення чи вручення стороні захисту.

Детальніше з текстом постанови ВС від 21.09.2021 у справі № 756/6018/20 (провадження № 51-3832км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99861315>

Структурні елементи підозри, що формалізуються у повідомленні про підозру, мають повністю відтворюватися в обвинувальному акті. У випадку виникнення підстав для повідомлення особі про нову підозру або для зміни первинної підозри слідчий, прокурор зобов'язані вручити особі нове повідомлення про підозру з дотриманням вимог ст. 278 КПК. Якщо у повідомленні про підозру та обвинувальному акті не збігається виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, то це є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону.

Детальніше з текстом постанови ВС від 21.04.2021 у справі № 295/12923/19 (провадження № 51-207км21) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96545149>

Досудове розслідування вважається завершеним після повідомлення стороні захисту про його завершення та відкриття матеріалів. Саме звернення до суду з обвинувальним актом, а не лише його складання, затвердження чи вручення стороні захисту повинно бути вчинено у межах строку досудового розслідування. Якщо обвинувальний акт направлено до суду поза межами строків досудового розслідування, то суд наділений правом закрити кримінальне провадження на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК у підготовчому судовому засіданні.

Детальніше з текстом постанови ВС від 01.07.2021 у справі № 752/3218/20 (провадження № 51-2066км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98146645>

Суди першої та апеляційної інстанцій зобов'язані роз'яснити особі, яка притягається до кримінальної відповідальності, що у разі, якщо на момент судового розгляду чи апеляційного перегляду закінчилися строки давності притягнення її до кримінальної відповідальності, то це є правовою підставою для звільнення особи від кримінальної відповідальності у порядку, передбаченому КПК, і таке звільнення має наслідком закриття кримінального провадження відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 284 КПК. Крім того, цій особі має бути роз'яснено право заперечувати проти закриття кримінального провадження з цих мотивів та наслідки такого заперечення. Нероз'яснення судом першої чи апеляційної інстанцій зазначених обставин є порушенням вимог кримінального процесуального закону.

Детальніше з текстом постанови ОП від 06.12.2021 у справі № 521/8873/18 (провадження № 51-413кмо21) можна ознайомитися за посиланням: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101829954>

Окрема думка <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99926698>

Клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49 КК) може бути подано і стороною захисту (наприклад, адвокатом обвинуваченого), а не лише підозрюваним, обвинуваченим чи засудженим.

Детальніше з текстом постанови ВС від 25.02.2021 у справі № 192/3301/16-к (провадження № 51-3094км20) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95242104>

Обґрунтована відмова в задоволенні клопотання за відсутності, на переконання апеляційного суду, аргументованих доводів щодо необхідності дослідження доказів, які, на думку учасника судового провадження, були досліджені не повністю або з порушеннями, не свідчить про недотримання судом апеляційної інстанції вимог кримінального процесуального закону або неповноту судового розгляду та не може бути безумовною підставою для скасування судового рішення, лише якщо з такими висновками суду не погоджується учасник судового провадження.

Детальніше з текстом постанови ВС від 14.09.2021 у справі № 760/22934/19 (провадження № 51-3474км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99786404>

Достатньою підставою для оголошення розшуку підозрюваного є наявність у матеріалах досудового розслідування доказів того, що він перебуває на тимчасово окупованій території України та не з'являється без поважних причин на виклик слідчого за умови його належного повідомлення. Додатковим підтвердженням перебування особи на тимчасово окупованій території України є вказівка у відкритих джерелах (зокрема, у мережі Інтернет) конкретного місцезнаходження особи на цій території.

Направлення повідомлення про підозру та повісток особі, яка перебуває на тимчасово окупованій території України, за допомогою месенджера «Viber» на номер телефону, яким користувався підозрюваний, та підтвердження того, що він переглянув ці повідомлення, відповідає положенням КПК та є додатковим заходом до основних способів інформування підозрюваного, передбачених КПК, як-то вручення повідомлення про підозру та повісток захиснику підозрюваного та вжиття заходів до їх вручення самому підозрюваному.

Детальніше з текстом постанови ВС від 04.11.2021 у справі № 326/1385/18 (провадження № 51-2018км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101100299>

Спрошене кримінальне провадження щодо кримінальних проступків є обмеженням фундаментального права людини на справедливий судовий розгляд, а тому суди повинні належним чином звертати увагу на забезпечення права на захист обвинуваченого. Підписання обвинуваченим заяви про беззаперечне визнання своєї винуватості у вчиненні кримінального правопорушення, стосовно якого можливе спрошене кримінальне провадження, за відсутності захисника та неналежне роз'яснення обвинуваченому органом досудового розслідування суті обмежень під час розгляду кримінального провадження у спрошеному порядку, є істотним порушенням вимог кримінального процесуального законодавства.

Детальніше з текстом постанови ВС від 06.10.2021 у справі № 185/7793/20 (провадження № 51-1860км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100292419>

Якщо апеляційний суд під час повторного апеляційного розгляду за відсутності відповідного клопотання чи заяви засудженого не роз'яснив йому прав та обов'язків, то це не свідчить про необізнаність засудженого з такими правами та потребу у їх додатковому роз'ясненні.

Детальніше з текстом постанови ВС від 14.09.2021 у справі № 468/1488/19-к (провадження № 51-5339км20) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99648348>

Висновки апеляційного суду про те, що у разі прийняття рішення про проведення судового засідання в режимі відеоконференції на період дії карантину суд може не враховувати згоду обвинуваченого, передбачену ч. 2 ст. 336 КПК, є безпідставними, необґрунтованими та суперечать вимогам чинного кримінального процесуального законодавства.

Детальніше з текстом постанови ВС від 09.09.2021 у справі № 386/484/19 (провадження № 51-2026км21) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99575303>

Надання апеляційним судом у судовому рішенні мотивованої відповіді не на всі доводи, що містилися в апеляційній скарзі та стосувалися відсутності належних і допустимих доказів на обґрунтування винуватості особи у вчиненні злочинів, зосередження уваги виключно на висновках, викладених у вирокі, формальне перерахування доказів, показань свідків і документів, зазначених у ньому, які оспорювалися разом з висновком місцевого суду, залишення без розгляду доводів, що містилися у доповненнях до апеляційної скарги обвинуваченого, є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону.

Детальніше з текстом постанови ВС від 16.03.2021 у справі № 456/3575/17 (провадження № 51-5808км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95682168>

Формальний підхід апеляційного суду до перевірки тверджень засудженого, які містилися в його апеляційній скарзі про застосування щодо нього незаконних методів ведення слідства, порушує гарантоване право на об'єктивний, неупереджений розгляд його справи.

Детальніше з текстом постанови ВС від 13.04.2021 у справі № 752/6631/18-к (провадження № 51-1999км20) можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96465099>

«Свіженькі» постанови ККС

Відповідно до положень п. 7 ч. 1 ст. 393, ч. 2 ст. 309, п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК потерпілий або його законний представник чи представник не є особами, які мають право оскаржити в апеляційному порядку постановлену на стадії досудового розслідування ухвалу слідчого судді про скасування повідомлення про підозру.

Постанова ОП ККС ВС 04 жовтня 2021 року, справа № 756/10189/20, провадження № 51-517 кмо 21

У разі доручення Генеральним прокурором, керівником обласної прокуратури, їх першими заступниками та заступниками здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення іншому органу досудового розслідування без встановлення неефективності досудового розслідування органом досудового розслідування, визначеним ст. 216 КПК, зазначені уповноважені особи діятимуть поза межами своїх повноважень. У такому випадку матиме місце недотримання належної правової процедури застосування ч. 5 ст. 36 КПК та порушення вимог статей 214, 216 КПК.

Наслідком недотримання належної правової процедури як складового елементу принципу верховенства права є визнання доказів, одержаних в ході досудового розслідування недопустимими на підставі ст. 86, п. 2 ч. 3 ст. 87 КПК як таких, що зібрані (отримані) неуповноваженими особами (органом) у конкретному кримінальному провадженні, з порушенням встановленого законом порядку.

Постанова об'єднаної палати ККС ВС від 24.05.2021 року № 640/5023/19 (провадження № 51-2917км20)
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/97286253>

За приписами статей 39, 110, ч. 1 ст. 214 КПК рішення про призначення (визначення) групи слідчих, які здійснюватимуть досудове розслідування, визначення старшого слідчої групи, який керуватиме діями інших слідчих, обов'язково приймається у формі, яка повинна відповідати визначеним кримінальним процесуальним законом вимогам до процесуального рішення у формі постанови.

Відсутність такого процесуального рішення в матеріалах кримінального провадження обумовлює недопустимість доказів, зібраних під час досудового розслідування, як таких, що зібрані неуповноваженою на те особою.

Постанова ОП ККС ВС 04 жовтня 2021 року, справа № 724/86/20, провадження № 51-1353кмо21

37. Чинний КПК не звільняє сторону обвинувачення від доказування відповідних обставин у кримінальному провадженні щодо однієї особи в разі наявності судового рішення стосовно іншої особи. Адже відповідно до ст.90 КПК рішення національного суду або міжнародної судової установи, яке набрало законної сили, має преюдиціальне значення лише в частині встановлення порушення прав людини і основоположних свобод, гарантованих Конституцією України і міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

38. Європейський суд з прав людини у справі «Навальний і Офіцеров проти Росії» («Navalnyy and Ofitserov v Russia», заяви № 46632/13, № 28671/14, остаточне рішення від 04 липня 2016 року, п.102-108) підкреслив, що обставини, встановлені у провадженні, в якому не беруть участь інші обвинувачені, не повинні мати преюдиціальне значення для їх справ. Статус доказів, використаних в одній справі, повинен залишатися суто відносним, а їх сила обмежуватися даними конкретного провадження.

39. З огляду на наведене колегія суддів дійшла переконання, що правильним є висновок апеляційного суду про те, що визнання особи винною у вчиненні злочину не може мати преюдиціальне значення чи бути доказом для доведення вини іншої особи в іншому кримінальному провадженні без наявності відповідних належних доказів у ньому.

Системне тлумачення процесуальних норм, передбачених п. 3 ч. 2 ст. 40, ст. 236 КПК України дає підстави для висновку про те, що виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи покладається на слідчого чи прокурора і не може бути доручене відповідним оперативним підрозділам.

Постанова об'єднаної палати ККС ВС від 06.12.2021 р. № 663/820/15-к
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/101829915>

Окрема думка <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101829965>

Відповідно до п. 10 ч. 1 ст. 393 КПК апеляційну скаргу мають право подати інші особи у випадках, передбачених цим Кодексом, якщо оскаржене судове рішення стосується їх прав, свобод та інтересів.

Якщо у вироку (ухвалі про застосування примусового заходу виховного характеру чи про застосування примусових заходів медичного характеру) постановленому щодо однієї особи, зроблено висновок, який стосується прав, свобод та інтересів іншої особи, то остання на підставі п. 10 ч. 1 ст. 393 КПК та керуючись загальними засадами кримінального судочинства, в тому числі пунктами 1, 2, 10, 17 статті 7, частини шостої статті 9, частин першої та другої статті 24 КПК, вправі звернутися до суду вищої інстанції з оскарженням цього судового рішення в частині її прав, свобод та інтересів.

Однак свідок, який у кримінальному провадженні надавав відомості щодо відомих йому обставин, не є суб'єктом, який має право на оскарження вироку в частині оцінки достовірності його показань.

Верховний
Суд

Дякую за увагу !